

ЕКОНОМІЧНА РОЗВІДКА ТА ПРОМИСЛОВЕ ШПИГУНСТВО

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський)</i>
Галузь знань	<i>05 Соціальні та поведінкові науки</i>
Спеціальність	<i>051 Економіка</i>
Освітня програма	<i>Економіка бізнес-підприємства,</i>
Статус дисципліни	<i>Вибіркова</i>
Форма навчання	<i>денна (очна)</i>
Рік підготовки, семестр	<i>IV курс, весняний семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>4 кредити Загальна кількість: 120 годин Лекційних занять: 18 годин Практичних занять: 36 годин Самостійна робота студентів: 66 годин</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>Залік/модульна контрольна робота, індивідуальне семестрове завдання у вигляді реферативної роботи</i>
Розклад занять	<i>rozklad.kpi.ua</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	<i>Лектор: д.е.н, проф. Шашина Марина Володимирівна, shashyna.marina@gmail.com Практичні/Семінарські д.е.н., проф. Шашина Марина Володимирівна; shashyna.marina@gmail.com</i>
Розміщення курсу	<i>https://classroom.google.com</i>

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчання та результати навчання

Метою навчальної дисципліни є формування у студентів ряду компетентностей:

- застосовувати методи та засоби інформаційних технологій для моделювання систем безпеки підприємства;
- проводити аналіз ефективності отриманої інформації про конкурентів;
- обґрунтування позицій захисту конфіденційної інформації підприємства.

Предметом навчальної дисципліни виступають теоретико-практичні положення добування, збирання й вивчення розвідувальних відомостей з економічних та військово-технічних питань.

Програмні результати навчання:

- використовувати методичних підходів оцінювання джерел конфіденційної інформації;
- аналізувати рівень захищеності підприємства;
- визначати стратегії протидії промислому шпигунству та економічні розвідці.

2. Зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Засади умови економічної розвідки. Тема 1.1. Передумови виникнення, види та напрями розвитку економічної розвідки. Тема 1.2. Особливості та роль ділової (корпоративної) розвідки у бізнесі.

Розділ 2. Таємниці підприємства та методи їх викрадення і захисту. Тема 2.1. Механізм створення переліку інформації, що становить комерційну таємницю. Тема 2.2. Методи викрадення таємниці підприємства. Тема 2.3. Промислове шпигунство. Тема 2.4. Методи захисту інформації та комерційної таємниці підприємства.

Розділ 3. Структурні підрозділи розвідки та захисту підприємства. Тема 3.1. Розвідувальний підрозділ підприємства. Тема 3.2. Розвиток компетенцій служби економічної безпеки у контексті викликів інформаційної розвідки

3. Навчальні матеріали та ресурси

Базова:

1. Протидія промислового шпигунству : навчально-методичні матеріали з дисципліни / укладач Ю.Є. Муравська. Тернопіль: ЗУНУ, 2023. 31 с.
2. Економічна безпека підприємства: навчальний посібник до виконання практичних занять / уклад.: М. В. Шашина. С. О. Тульчинська. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2023. 70 с.
URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/55883>

2. Додаткова:

3. Про електронні довірчі послуги: Закон України станом на 07.06.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#n534> 16.
4. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України станом на 07.06.2022. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15> 17.

Навчальний контент

4. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Методи навчання і форми оцінювання

Викладання та опанування освітньої компоненти ґрунтується на ряді методів навчання:

основні методи навчання: лекції, практичні заняття, консультації, написання модульної контрольної роботи, індивідуальне завдання у вигляді реферативної роботи, робота з навчально-методичною літературою і інформаційними ресурсами;

загальні методи навчання: пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, проблемно-пошукові, дослідницькі;

спеціальні методи навчання: аналітичні завдання, презентації, дискусія.

Проведення лекцій забезпечує формування теоретичних знань студента у процесі викладу теоретичного матеріалу, розв'язування проблем, ситуацій, завдань практично-прикладного характеру, використання мультимедійних засобів. Опрацювання теоретичних питань на практичних заняттях проводиться у формі дискусії за темами визначеними в навчальному плані. Окрім того, на практичних заняттях студенти розв'язують задачі, ситуаційні вправи, які надають розуміння особливостей економічної розвідки та промислового шпигунства, застосування інструментів захисту та упередження загрозам функціонування підприємства.

Набуття студентом проблемно-орієнтовного мислення, а також вміння розробляти та приймати рішення є тими чинниками, що забезпечують уміння формування управлінських та аналітичних навиків виявлення та подолання загроз функціонування підприємства.

Відповідність програмних результатів, методів навчання і форм оцінювання

Програмні результати навчання	Методи навчання	Форми оцінювання
використовувати методичних підходів оцінювання джерел конфіденційної інформації;	Лекції, практичні заняття, консультації, написання модульної контрольної роботи, робота з навчально-методичною літературою і інформаційними ресурсами.	Рейтингова система оцінювання, яка передбачає накопичення балів за: практичні заняття, індивідуальне завдання у вигляді реферату, модульну контрольну роботу.
аналізувати рівень захищеності підприємства;	Загальні методи навчання: проблемного викладу, інтерактивний, проблемно-пошуковий. Спеціальні методи навчання: презентації, аналітична доповідь, дискусія, індивідуальні навчально-дослідницькі завдання	Підсумковий контроль - залік
визначати стратегії протидії промислому шпигунству та економічні розвідці.		

Тематика та структурно-логічна побудова курсу

Навчальним планом передбачено проведення 18 годин лекцій та 36 годин практичних занять, модульний контроль.

Тиждень навчання	Назва тем	Розподіл годин			Опис занять	Навчальна діяльність та оцінювання
		Л	ПЗ	СР		
1	Тема 1.1. Передумови виникнення, види та напрями розвитку економічної розвідки	2	4	6	Л: Передумови виникнення, види та напрями розвитку економічної розвідки; П: Аналіз передумов виникнення економічної розвідки у різних країнах; Напрямок розвитку економічної розвідки.	Н: обговорення, тестове опитування О: індивідуальне
2	Тема 1.2. Особливості та роль ділової (корпоративної) розвідки у бізнесі.	2	4	6	Л: Особливості та роль ділової (корпоративної) розвідки у бізнесі; П: Методи та інструменти корпоративної розвідки в аналізі ринку; Використання корпоративної розвідки для оцінки конкурентного середовища ;	Н: обговорення, тестове опитування О: індивідуальне
3	Тема 2.1. Механізм створення переліку інформації, що становить комерційну таємницю.	2	4	6	Л: Механізм створення переліку інформації, що становить комерційну таємницю; П: Розробка критеріїв для визначення комерційної таємниці у компанії; Створення матриці комерційної таємниці.	Н: обговорення, тестове опитування О: індивідуальне
4	Тема 2.2. Методи викрадення таємниць підприємства	2	4	6	Л: Методи викрадення таємниць підприємства; П: Розробка критеріїв для визначення комерційної таємниці у компанії; Створення та впровадження політики захисту комерційної таємниці.	Н: обговорення, тестове опитування О: індивідуальне
5-6	Тема 2.3. Промислове шпигунство.	4	6	8	Л: Промислове шпигунство. П: Виявлення промислового шпигунства на підприємстві; Аналіз реальних кейсів промислового шпигунства та їх	Н: обговорення, теоретичне завдання, тестове опитування

Тиждень навчання	Назва тем	Розподіл годин			Опис занять	Навчальна діяльність та оцінювання
		Л	ПЗ	СР		
					наслідків; системи протидії промислового шпигунству на підприємстві.	О: індивідуальне
	Модульна контрольна робота		2	4	Передбачає теоретичні завдання	
7	Тема 2.4. Методи захисту інформації та комерційної таємниці підприємства.	2	4	6	Л: Методи захисту інформації та комерційної таємниці підприємства; П: Розробка політики інформаційної безпеки для підприємства; Впровадження системи контролю доступу та моніторингу інформаційних ресурсів.	Н: обговорення, аналітичне завдання, тестове опитування О: індивідуальне
8	Тема 3.1. Розвідувальний підрозділ підприємства	2	2	4	Л, П: Розвідувальний підрозділ підприємства	Н: обговорення, теоретичне завдання, тестове опитування О: індивідуальне
9	Тема 3.2. Розвиток компетенцій служби економічної безпеки у контексті викликів інформаційної розвідки	2	2	4	Л, П: Розвиток компетенцій служби економічної безпеки у контексті викликів інформаційної розвідки	Н: обговорення, аналітичне завдання, тестове опитування О: індивідуальне
	Реферативна робота		2	10		
	Залік		2	6		
Всього:		18	36	66		

5. Самостійна робота здобувача вищої освіти

Навчальним планом передбачено 66 години самостійної роботи. На самостійну роботу вносятся:

підготовка до аудиторних занять, до виконання модульної контрольної роботи, виконання реферативної роботи, підготовка до складання семестрового контролю у формі заліку.

Вид самостійної роботи, обсяг годин на виконання

№ з/п	Обсяг годин	Вид самостійної роботи
1	2	3
1	46	Підготовка до аудиторних занять
2	4	Підготовка до виконання модульної контрольної роботи
3	10	Виконання реферативної роботи
4	6	Підготовка до складання семестрового контролю у формі заліку
Разом	66	

Політика і контроль

6. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Відвідування занять та поведінка на заняттях. Відвідування лекцій та практичних занять є вільним, бали за присутність на лекціях та практикумах не додаються, але

частина рейтингу здобувача формується через активну участь на лекціях та виконання практичних завдань. На заняттях здобувачу дозволяється користуватись інтерактивними засобами навчання, в т. ч. виходити в інтернет із метою пошуку навчальної або довідкової інформації, якщо це передбачено тематикою завдання. Активність здобувача на заняттях, його готовність до дискусій та участь в обговоренні навчальних питань може бути оцінена заохочувальними балами на розсуд викладача.

Заохочувальні та штрафні бали. Активність здобувача на заняттях, його готовність до дискусій та участь в обговоренні навчальних питань може бути оцінена заохочувальними балами на розсуд викладача. Заохочувальні бали здобувач також може отримати за поглиблене вивчення окремих тем курсу, що може бути представлене у вигляді наукових тез, наукової статті, есе, презентації тощо; за участь у олімпіадах та конкурсах наукових робіт згідно тематики курсу. Штрафні бали з дисципліни не передбачаються.

Захист індивідуального семестрового завдання передбачено у вигляді стислої доповіді за виконаним завданням, та відповідей на запитання. За форс-мажорних обставин, що зумовили нестачу часу, індивідуальне семестрове завдання зараховується за результатами представленої готової роботи та із урахуванням відповідей на запитання викладача щодо виконаної роботи, поставлених в індивідуальному порядку.

Політика використання штучного інтелекту. Використання штучного інтелекту (далі, ШІ) регламентується «Політикою використання штучного інтелекту для академічної діяльності в КПІ ім. Ігоря Сікорського» (<https://osvita.kpi.ua/node/1225>). Усі навчальні завдання з дисципліни мають бути результатом власної оригінальної роботи здобувача. Використання ШІ має відповідати принципам академічної доброчесності. Недотримання цього положення розглядатиметься як порушення академічної етики.

Процедура оскарження результатів контрольних заходів. Здобувачі мають можливість підняти будь-яке питання, яке стосується процедури контрольних заходів та мають право оскаржити результати контрольних заходів, але обов'язково аргументовано, пояснивши з яким критерієм не погоджуються відповідно до оціночного листа та/або зауважень.

Академічна доброчесність. Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Норми етичної поведінки. Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Позааудиторні заняття. В межах вивчення навчальної дисципліни за бажанням здобувача передбачається участь в олімпіадах, конференціях, форумах, круглих столах тощо.

7. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Оцінювання передбачає застосування рейтингової системи другого типу згідно Положення про систему оцінювання результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (PCO-1) (<https://osvita.kpi.ua/node/37>). Максимальний сумарний рейтинг за курс – 100 балів, які здобувач отримує за: виконання та захист комп'ютерних практикумів; виконання модульної контрольної роботи (МКР); виконання розрахункової роботи (РР). Нижня межа позитивного оцінювання кожного контрольного заходу складає 60 % від його рейтингового балу.

7. 1. Рейтинг студента з кредитного модуля складається з балів, що він отримує за:

- виконання та захист практичних завдань (17 практичних занять);
- виконання модульної контрольної роботи;
- виконання реферативної роботи.

7.2. Критерії нарахування балів.

7.2.1. Практичні завдання оцінюються в 3 бали кожний за такими критеріями:

- виконання аналітичного завдання -3 бали:

за якісне виконання без помилок – 2 бали;

з певними недоліками – 1 бали;

не виконано – 0 балів.

-виконання тестового завдання – 2 бали (практичні завдання містять 10 тестових питань кожна вірна відповідь становить 0,2 бали);

- виконання теоретичного завдання та прийняття участі в його обговоренні – 1 бал.

На кожному практичному може бути або тестове, або аналітичне завдання.

7.2.2. Модульна контрольна робота оцінюється в 9 балів, які проводяться перед кожним календарним контролем двічі на семестр за такими критеріями:

– «відмінно» – повна відповідь (не менше 90 % потрібної інформації) – 8-9 бали;

– «добре» – достатньо повна відповідь (не менше 75 % потрібної інформації) або повна відповідь з незначними неточностями – 7 балів;

– «задовільно» – неповна відповідь (не менше 60 % потрібної інформації) та незначні помилки – 5-6 балів;

– «незадовільно» – відповідь не відповідає вимогам до «задовільно» > 5 балів.

7.2.3. Реферат оцінюється із 40 балів за такими критеріями:

1) якість роботи: актуальність обраної теми дослідження, відповідність побудови роботи поставленим цілям і завданням, рівень викладення роботи та її оформлення;

2) якість захисту роботи: уміння стисло, послідовно, чітко викласти сутність і результати, загальний рівень підготовки студента, наочність роздаткового матеріалу, володіння культурою презентації реферату.

Оцінювання якості роботи: 30 балів

– «відмінно» — творчо виконана робота 30-25 балів;

– «добре» – роботу виконано з незначними – 24-19 балів;

– «задовільно» – роботу виконано з певними помилками – 18-12 бали;

– «незадовільно» – роботу не зараховано (завдання не виконане або є грубі помилки) - менше 11 балів.

Захист реферативної роботи: 10 балів.

- вміння стисло та грамотно доносити результати дослідження – максимум 3;

- аргументування та захист поданих гіпотез і результатів – максимум 4;

- культура наукового мовлення – максимум 3.

За кожний тиждень затримки із поданням реферату нараховуються штрафні –2 бали (усього не більше – 8 балів). Наявність позитивної оцінки з реферату є умовою допуску до залікової контрольної роботи.

7.2. Семестровий контроль (залік) (max 100 балів)

Умовою допуску до заліку є виконання практичних завдань, модульної контрольної роботи та виконання і захист реферату. Залік отримується здобувачем без додаткових випробувань, якщо сума набраних балів не менша за 60. Здобувач, який у семестрі отримав більше 60 балів, але бажає підвищити свій результат, може взяти участь у заліковій контрольній роботі. У цьому разі остаточний результат складається із балів, що отримані на заліковій контрольній роботі та балів за виконання і захист реферату. Здобувачі, які виконали всі умови допуску до заліку та мають рейтингову оцінку менше 60, але більша 40 балів, складають залікову контрольну роботу. Остаточний результат складається із балів, що отримані на заліковій контрольній роботі. Залікова контрольна робота проводиться на останньому за розкладом занятті з дисципліни. У цьому разі сума балів, отримана за виконання залікової контрольної роботи переводиться до підсумкової оцінки згідно із таблицею відповідності рейтингових балів.

Залікова контрольна робота оцінюється із 60 балів. Контрольне завдання цієї роботи складається з трьох запитань.

Кожне запитання оцінюється з 20 балів за такими критеріями:

– «відмінно» – повна відповідь (не менше 90% потрібної інформації), надані відповідні обґрунтування та особистий погляд – 20 - 18 балів;

- «добре» – достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації), що виконана згідно з вимогами до рівня «умінь», або незначні неточності) – 17...15 балів;
- «задовільно» – неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації, що виконана згідно з вимогами до «стереотипного» рівня та деякі помилки) – 14...12 балів;
 - «незадовільно» – незадовільна відповідь – 0 балів.

3. Умовою позитивної першої атестації є отримання не менше 27 балів, другої атестації – отримання не менше 45 балів за умови зарахування реферату.

4. Сума рейтингових балів, отриманих студентом протягом семестру, за умови зарахування реферату, переводиться до підсумкової оцінки згідно з таблицею (п.6). Якщо сума балів менша за 60, але розрахункова робота зарахована, студент виконує залікову контрольну роботу. У цьому разі сума балів за **виконання** реферату та залікову контрольну роботу переводиться до підсумкової оцінки згідно з таблицею п. 6.

5. Студент, який у семестрі отримав більше 60 балів, але бажає підвищити свій результат, може взяти участь у заліковій контрольній роботі. У цьому разі остаточний результат складається із балів, що отримані на заліковій контрольній роботі та балів з реферату.

Рейтингова шкала з дисципліни складає:

$$R = 17 \times 3 + 9 + 40 = 100 \text{ балів.}$$

У випадку виконання залікової контрольної роботи, рейтингова шкала з дисципліни складається із суми балів за залікову контрольну роботу та розрахункову роботу:

$$R = 60 + 40 = 100 \text{ балів.}$$

Максимальний бал за курс – 100 балів.

6. Таблиця переведення рейтингових балів до оцінок:

Бали	Оцінка
100...95	Відмінно
94...85	Дуже добре
84...75	Добре
74...65	Задовільно
64...60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
не зараховано	Не допущено

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено проф. кафедри економіки і підприємництва, д. е. н., проф. Мариною Шашиною
Ухвалено кафедрою (протокол № 21 від 18.06.2024 р.)

Погоджено Методичною комісією факультету (протокол № 10 від 24.06.2024 р.)